

СИЛАБУС КУРСУ
«Дошкільна лінгводидактика»
бакалаврського, магістерського рівня вищої освіти
для студентів спеціальності «Початкова освіта»
педагогічного факультету
2021-2022 навчального року

Назва курсу	«Дошкільна лінгводидактика»
Адреса викладання курсу	м. Київ, вул. Тургенєвська 8 / 14; 10, 11 поверх
Контактна інформація викладачів	Viktoriya-voloshina@ukr.net Викладач доступний у робочий час (понеділок – п’ятниця з 8.00 до 16.00)
Консультації по курсу відбуваються	Перед іспитом (грудень 2021, червень 2022)
Викладач	Волошина Вікторія Валентинівна
Мета та завдання курсу	Мета: озброєння майбутніх фахівців теоретичними знаннями, лінгвістичними, лінгводидактичними, психофізіологічними засадами навчання рідної мови та формування професійно-мовленнєвої компетентності щодо розвитку мовлення дітей дошкільного віку, навчання їх рідної мови, виховання мовленнєвої культури відповідно до державних стандартів вищої школи та Базового компонента дошкільної освіти України. Завдання: • оволодіння досягненнями вітчизняної та зарубіжної лінгводидактики; • ознайомлення з надбаннями педагогічних традицій українського народу; • формування здатності до аналізу особливостей мовленнєвого розвитку дітей на кожному віковому етапі; • засвоєння закономірностей, принципів та методики розвитку мовлення, мовленнєвого спілкування та навчання грамоти дітей дошкільного віку; • підготовка до практичного здійснення формування мовленнєвої та комунікативної компетенції дітей в сучасних умовах дошкільного виховання; • сформувані вміння і навички планування різних видів роботи з розвитку мовлення в різних вікових групах, з дітьми різних категорій і за різних соціальних умов; • ознайомити з кращим педагогічним досвідом роботи з розвитку мови і навчання дітей елементів грамоти; • озброїти студентів методами та прийомами, стимулюючими у дітей розумові здібності, потребу до подальшого пізнання та самостійних дій; • розвивати вміння оптимально поєднувати форми навчальної діяльності та прийоми ділової співпраці; • озброїти студентів знаннями про різноманітність ідей для успішного розвитку критичного мислення дітей дошкільного віку, самостійно осмислювати нову інформацію та усвідомлювати її цінність.
Міждисциплінарні зв’язки	Сучасна українська мова з практикумом, методика навчання мовно-літературної освітньої галузі, дитяча література, сучасна дитяча література, технології мовної освіти дітей дошкільного віку.

Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб підготувати фахівців ланки дошкільної освіти, виробити вміння поєднувати методи традиційного навчання з інноваційними з метою ефективного стимулювання дітей; представлено як огляд концепцій, так і процесів та інструментів, потрібних для постійного вдосконалення знань.
Чому це актуально, цікаво, важливо?	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент усвідомить нове в педагогічній теорії і практиці дошкільної освіти; стан розробки інноваційних технологій у зарубіжній і вітчизняній педагогіці, умови розвитку активно мислячої дитини, позицію вихователя в системі традиційного та нетрадиційного навчання.
Очікувані результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: ▪ специфіку створення нового в педагогічній теорії і практиці дошкільної освіти; ▪ джерела педагогічної інноватики; ▪ стан розробки інноваційних технологій у зарубіжній і вітчизняній педагогіці; ▪ умови розвитку активно мислячої дитини; ▪ філософські, психологічні, лінгвістичні засади побудови методики навчання дітей рідної мови; ▪ сучасні наукові дослідження в галузі дошкільної лінгводидактики, дитячої психології та педагогіки; ▪ сучасні методичні технології розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови; уміти: ▪ діагностувати рівні засвоєння дітьми рідної мови, сформованості мовленнєвого спілкування; ▪ прогнозувати початково-виховні процеси і планувати різні види роботи з розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови; ▪ створювати сприятливу комунікативну атмосферу, оптимальний рівень мовленнєвого середовища для дітей різних вікових груп; ▪ виховувати у дітей шанобливе ставлення до рідної мови, культуру мовленнєвого спілкування; ▪ здійснювати професійне мовленнєве спілкування з дітьми на засадах гуманізації і демократизації виховної взаємодії, а також здійснювати особистісно орієнтований підхід; ▪ володіти методикою створення навчальної задачі; ▪ застосовувати інформаційно-ціннісний підхід до навчання читання і письма; ▪ володіти методикою швидкочитання та динамічного читання; ▪ створювати умови для використання педагогічного досвіду учителів-новаторів та педагогів-дослідників у навчальному процесі. Загальні компетентності: ▪ здатність до аналізу та синтезу; ▪ вміння застосовувати знання на практиці; ▪ планування та розподіл часу; ▪ застосування базових знань професії на практиці; ▪ усне та письмове спілкування рідною мовою; ▪ знання другої мови; ▪ навички роботи з ПК; ▪ дослідницькі вміння; ▪ здатність до самонавчання; ▪ навички роботи з інформацією; ▪ вміння самокритики та критики; ▪ здатність адаптуватися до нових ситуацій; ▪ здатність генерувати нові ідеї (творчість); ▪ міжособистісні вміння; ▪ робота в команді; ▪ дотримання етики; ▪ воля до успіху;

	▪ ініціативність. Методи викладання Лекція – це метод, завдяки якому здійснюється виклад теоретичного матеріалу під час лекційних занять, відведених навчальним планом для читання тем з поданої дисципліни. Основні вимоги – це конкретизація теми, постановка мети і завдання, вибір принципів та методів реалізації змісту лекції, матеріально-технічне забезпечення викладу змісту лекційного матеріалу. Проблемний підхід. Для сприйняття матеріалу проблемної лекції студентів потрібно підготувати психологічно, щоб вони знали, що буде саме така лекція і що вони мають на ній самостійно мислити та діяти, теоретично володіти певним запасом знань з теми проблемної лекції, приготуватися до аналізу результатів, отриманих на лекції. Логічне мислення. Застосування цього методу вимагає від студентів та викладачів знання термінології. Студентам пропонується почергово ряд завдань як прикладів до теоретичного викладу матеріалу, щоб вони змогли знайти варіант відповіді і логічно довести правильність свого міркування. У практиці роботи застосовуються, залежно від цілей навчання, різновиди бесід: евристична, аналітична, узагальнююча, проблемно-аналітична – завдяки яким відбувається розв’язання завдань, проблем на основі здобутих раніше знань. На практичних заняттях відповідно до навчальної мети застосовуються вступні, евристичні, узагальнюючі, підсумкові, пропедевтичні та проблемні бесіди. Належне місце відводиться і таким методам, як «Дерево рішень», «Метод вільних дебатів», «Дискусія у формі симпозиуму», «Мозковий штурм», «Дискусія у стилі телевізійного ток-шоу», «Діалог Сократа», «Навчальна співпраця», «Команда – конкуренція – конкурс».
Програма навчальної дисципліни	Теоретико-методологічні засади дошкільної лінгводидактики Тема 1. <i>Теоретичні основи дошкільної лінгводидактики. Становлення та розвиток дошкільної лінгводидактики.</i> Тема 2. <i>Закономірності та принципи навчання рідної мови. Мета, зміст, завдання та засоби розвитку і навчання дітей рідної мови.</i> Тема 3. <i>Форми розвитку і навчання дітей рідної мови. Методи і прийоми розвитку та навчання дітей рідної мови в дошкільному закладі.</i> Тема 4. <i>Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку. Методика розвитку мовлення дітей раннього віку на заняттях. Складання конспектів ігор-занять з розвитку мовлення дітей раннього віку.</i> Тема 5. <i>Базисна характеристика мовленнєвого розвитку та спілкування дошкільників. Формування фонетичної компетенції дошкільників. Поняття виховання звукової культури мовлення. Методика виховання звукової культури мовлення на заняттях.</i> Формування лексичної компетенції дітей дошкільного віку Тема 6. <i>Поняття словникової роботи. Методи та прийоми словникової роботи.</i> Тема 7. <i>Використання усної народної творчості у лексичній роботі з дошкільниками. Методика проведення занять із словникової роботи під час ознайомлення з довкіллям.</i> Формування граматичної та діалогічної компетенцій дітей дошкільного віку Тема 8. <i>Поняття про граматичну будову мови. Шляхи формування граматично правильного мовлення у дошкільників. Методи, прийоми, форми роботи з формування граматичної будови мовлення у дошкільників.</i> Тема 9. <i>Методика розвитку зв’язного мовлення. Поняття зв’язного мовлення. Методи і прийоми навчання дітей діалогічного мовлення. Бесіда – основний метод розвитку діалогічного мовлення дітей дошкільного віку. Методи і прийоми навчання дітей діалогічного мовлення на заняттях у різних вікових групах.</i> Формування монологічної компетенції дітей дошкільного віку Тема 10. <i>Методика навчання дітей монологічного мовлення. Характеристика методів і прийомів навчання дітей монологічного мовлення.</i> Тема 11. <i>Навчання дітей розповідання за дидактичними картинками. Навчання дітей розповідання за іграшками. Навчання дітей розповідання</i>

	з власного досвіду. Навчання дітей творчого розповідання. Переказ літературних творів. Тема 12. Дидактичні ігри, вправи, сюжетно-рольові ігри, мовні задачі у навчанні дошкільників зв'язного мовлення. Розвиток зв'язного мовлення на заняттях у різних вікових групах. Підготовка дітей дошкільного віку до навчання елементів грамоти Тема 13. Теоретичні засади навчання елементів грамоти. Огляд історії методів навчання грамоти. Особливості сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Тема 14. Методика ознайомлення дітей з поняттями «звук», «слово», «речення». Тема 15. Підготовка до навчання елементів грамоти дітей старшого дошкільного віку. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з літерою. Тема 16. Підготовка до навчання грамоти у дошкільному закладі освіти. Традиційні та сучасні підходи. Підготовка руки дитини до письма. Сучасні підходи до планування роботи з розвитку мовлення та формування комунікативних умінь дітей дошкільного віку Тема 17. Сучасні моделі планування навчального процесу в дошкільних закладах освіти (мовленнєвий розвиток). Особливості планування різних форм роботи з мовленнєвого розвитку протягом дня в різних вікових групах. Тема 18. Організація професійно-мовленнєвого спілкування вихователя з дітьми. Наступність і перспективність мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку та учнів першого класу. Обстеження мовленнєвої готовності дітей до школи.
Перелік основних практичних завдань	Тема 1. Методика проведення мовленнєвих занять у різних вікових групах. Методика формування художньо-мовленнєвої компетенції. Тема 2. Методика формування фонетичної компетенції у дітей дошкільного віку, методика навчання дітей звукового аналізу слів. Тема 3. Методика формування лексичної компетенції. Тема 4. Методика формування граматичної компетенції. Тема 5. Методика формування монологічної, діалогічної компетенції.
Література для вивчення дисципліни	Базова: 1. Базовий компонент дошкільної освіти»: [затв. рішенням Колегії МОН України і Президії НАПН України] / науковий кер.: Богуш А. М., дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. – К., 2012. – 26 с. 2. Бенера В., Маліновська Н.. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей. Навчально-методичний посібник. - К.: Видавничий дім: Слово, 2014. – 384 с. 3. Богуш А., Гавриш Н.. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / за ред. А. Богуш. Друге видання, доповнене. - К.: Видавничий Дім: Слово, 2011. – 704 с. 4. Богуш А., Гавриш Н., Саприкіна О.. Теорія та методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник. - К.: Видавничий дім: Слово, 2009. – 408 с. 5. Богуш А., Гавриш Н.. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. – К.: Видавничий дім: Слово, 2008. – 408 с. 6. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т.. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Підручник. – Київ.: Видавничий дім «Слово», 2006. - 304 с. 7. Богуш А., Маліновська Н. Перші кроки грамоти: перед дошкільний вік: навч. посіб. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 424 с. 8. Богуш А. Готуємо руку дитини до письма. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 108 с. 9. Гавриш Н. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят. – К.: Видавничий дім «Шкільн. світ», 2006. – 119 с. 10. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник. Упорядник А.Богуш. Частина I та II. - К.: Видавничий дім «Слово»,

Допоміжна:

1. Білан О. та ін. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О.Білан та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 264 с.
2. Білан О. Навчання розповідання з використанням наочності. Старший дошкільний вік: методичний посібник / О.І.Білан. – Тернопіль: Мандрівець, 2014. – 128 с.
3. Білан О. Розповідання за ілюстраціями. Старший дошкільний вік. – К.: Шк. світ, 2011. – 120 с.
4. Білан О. Художньо-мовленнєва діяльність дітей старшого дошкільного віку. – Львів: Проман, 2007. – 64 с.
5. Богуш А., Гавриш Н.. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / за ред. А.Богуш. - К.: Вища школа, 2007. – 542 с.
6. Богуш А. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – Х.: Ранок, 2011. – 176 с.
7. Богуш А., Орланова Н. ... Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі: Навчальний посібник / за ред. А. Богуш. - К.: Вища школа, 1992. – 414 с.
8. Богуш А., Луцан Н.. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Навчально-методичний посібник. – К.: Видавничий дім: Слово, 2008. – 256 с.
9. Богуш А. Розвиток образного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами поетичного гумору: навчу посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. – 200 с.
10. Богуш А. Рідномовна концепція К. Ушинського. //Дошкільне виховання, 2014. - №3. – С. 2-6.
11. Богуш А., Гавриш Н. Оптимізація мовленнєвої роботи з дітьми . //Дошкільне виховання, 2012. - №10. – С. 8-14.
12. Гавриш Н. література в освітньому процесі: сучасні технології. //Дошкільне виховання, 2011. - №2. – С. 4-9.
13. Затія-дивоглядія: Як зробити ляльковий театр другом кожної дитини /Авт.-упор.: О. Тимофєєва, О. Борисенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 164 с.
14. Ігрові заняття з розвитку мовлення. 1-2 молодша група / Упорядник В.Сухар – Х.: Ранок -НТ, 2008. – 192 с.
15. Ігрові заняття з розвитку мовлення. Середня група / Упорядник В. Сухар – Х.: Ранок -НТ, 2008. – 176 с.
16. Ігрові заняття з розвитку мовлення. Старша група / Упорядник В. Сухар – Х.: Ранок -НТ, 2008. – 176 с.
17. Крутій К. діагностика мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. – Запоріжжя, 2005. – 208 с.
18. Кутєпа С., Шевцова О.. Розвиток мовлення. Розробки занять для дітей 3-6 років. – Х.: Основа, 2008. – 222 с.
19. Лаба Н., Поніманська Т.. Перетворюємо Світ: система інтегрованих занять з дітьми шостого року життя. – Тернопіль: Мандрівець, 2011. – 400 с.
20. Піроженко Т.. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 152 с.
21. Придумай слово: мовні ігри для дошкільнят /В.Сухар. Х.: Ранок, 2011. – 160 с.
22. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт». / О. Андрієтти та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 104 с.
23. Семенюк Р. Сучасні вимоги до підготовки та проведення занять із мовленнєвого спілкування з дітьми раннього та дошкільного віку. //Палітра педагога, 2009, №5, с. 15-16.
24. Сухар В.. Розвиток мовлення. Конспекти комплексних занять. Молодша група. – Х.: Ранок, 2010. – 208 с.
25. Сухар В.. Розвиток мовлення. Конспекти комплексних занять. Середня група. – Х.: Ранок, 2010. – 208 с.
26. Сухар В.. Розвиток мовлення. Конспекти комплексних занять. Старша

	група. – Х.: Ранок, 2010. – 208 с. 27. Шалімова Л. Вивчаємо українську мову. Молодший дошкільний вік. – Х.: Вид-во «Ранок», 2014. – 176 с. 28. Шевцова О. Цікава граматики. Пізнавально-ігрові комплекси з навчання грамоти. – Х.: Основа, 2011. – 192 с. 29. Яловська О. Пальчики дошкільнят: розвиваємо руку – розвиваємо мозок. – Т.: Мандрівець, 2010. – 228 с.
Політика курсу	• Студент повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити студента до заняття, якщо він/вона спізнився без поважної причини. • У випадку пропуску декількох практичних занять без поважної причини, що не були відпрацьовані, студент може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку, екзамену) або його/її підсумкова оцінка буде знижена. • Студент повинен добросовісно готуватися до всіх видів поточного, модульного та підсумкового контролю. • Студент має брати активну участь на практичних заняттях. • Студент повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення дискусійних питань на заняттях. • Студент може відпрацювати будь-яке пропущене з поважної причини заняття чи вид контролю. • Заборонено користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань, проте користування зазначеними гаджетами під час практичних, індивідуальних та семінарських завдань дозволяється. • У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного, модульного чи підсумкового контролю, студент отримує «0» балів. • Якщо студент має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, студент має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету. • Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу, інших видів політики, передбачених нормативними документами, що регулюють навчальний процес у ЗВО.